

LUPȚA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
nserbum după învoială.
Scrisori nerandate se restituă.

BOICOT.

Nu știm, va duce la țintă hotărârea ziarului „Tribuna”—la care ne-am alăturat și noi și credem că se va alătura întreaga presă românească—sau va rămâne și această încercare o sfortare frumoasă, dar neizbutită, cum am mai întâmpinat atât de multe.

Noi, în ori-ce caz, ne vom face datoria și nu ne vom abate dela hotărârea luată. Și poate cu vremea se va convinge și publicul nostru cititor, că aceasta e singura noastră armă de apărare.

Trei milioane de români câți locuim în Ungaria nu suntem în stare să ducem la înflorire nici-o instituție românească: societățile noastre culturale, literare, economice, (băncile formează excepție; ele au caracter internațional, cum internațional e și banul) ziarele noastre duc o viață de vegetație precară. Comerțanții, industriașii, meseriașii români se pot număra pe degete.

Putem lua pe rând orașele și comunele locuite de români. În orașe ici colo mai zărești câte o firmă românească, în comune — cu prea puține excepții — numai firme străine, în cea mai mare parte evreiești.

Lipsa spiritului de întreprindere la Români numai în măsură mică explică acest fenomen trist. S'au îndeletnicit și se îndeletnicesc și astăzi destui români cu comerț, industrie și meserii, dar numai puțină vreme sunt și aceștia în stare să-și păstreze caracterul român. Străinii nu intră într-o prăvălie cu firmă românească. Și ce pot face bieții de ei, decât să-și maghiarizeze numele de dragul mușterilor cari se recrutează dintre străini?

Lipsa de sprijin din partea românilor contribuie în mare parte la desnaționalizarea lor. O vreme se mai numără și ei între români, apoi încep să se înstrăineze tot mai mult de neamul lor, iar copiii, generația a doua, uită cu totul de origina lor românească.

Iar noi nu facem alta decât că apelăm în ziare la „spiritul de jertfă” al românilor, apelăm la inimile românești să sprijinească instituțiile noastre, de multe ori însă cei ce iscălesc aceste apeluri nu sunt nici ei membri ai nici unei societăți românești.

Noi cumpărăm cele trebuincioase dela străini, citim și abonăm ziare străine, sprijinim meseriașii străini, ne adresăm tipografiilor: străine când avem nevoie de imprimate, — și numai în cafenea, la bere și la bancheturi, ne aducem aminte că suntem și noi români și astupăm gura conștiinței care ne aduce aminte de datoriile noastre neîmplinite, — aplaudând zgomotos cutare toast bogat în fraze și flori de stil ieftine.

În zilele din urmă, un „distins” avocat român — sub influența unor factori politici străini — a început să publice într'un ziar românesc o serie de articole în cari se arată prieten al neamului său, pe care vrea să-l scape din marea primejdioasă a slavismului. Ziarul din chestie mai are și un alt prieten „distins”, și acesta de origine românească, — și trăind ambii, în rândul întâi, după români.

Înzadar am căutat să descoper, însă, numele acestor „distinși” români în șirul membrilor Asociației, ai Fondului de teatru, în șirul celor cari contribuie pentru complectarea gimnazului din Brad... „Naționalismul” acestor fel de români nu se poate avânta la jertfă. De câte ori stăruie asupra originii lor e numai ca să facă reclamă cancelariei sau să-i ademenească pe alegători.

În fața tuturor pornirilor dușmănoase noi n'avem decât o singură armă: boicotul, de care nu vrem sau nu putem să ne folosim fiindcă ne lipsește adevărata conștiință națională.

Trebuie să supunem unui control sever „naționalismul” acesta geșeftar. Datoria presei române e să refuze publicarea știrilor și articolelor în cari nu se face decât cult personal în detrimentul adevăraților luptători pentru binele obștesc. Trebuie să fim mai cruțători cu epitetul de „distins”, „harnic”, „brav”... pe cari presa noastră — fără excepție — le-a distribuit și le distribuie de dragul unui abonament vremelnic.

Trebuie să înțeleagă odată și cititorii români că chemarea presei române nu e menajarea sau glorificarea abonaților, ci răspândirea adevărului și controlul activității publice a tuturor. Și dacă în executarea hotărârii noastre vom proceda cu cea mai mare rigoare, să nu se simtă nimeni jignit.

Trebuie să se facă un început și noi suntem hotărâți să contribuim la punerea temeliei boicotului a tot ce e strein și dușman nouă.

Pentru școală! Comitetul parohial al comunei bisericesti Bocșa-română, în ședința sa ținută la 21 Decembrie n., iar sinodul parohial în ședința sa ținută la 22 Decembrie n. cu unanimitate au hotărât să susțină și mai departe din propriile mijloace școala lor confesională cu doi învățători, complectând salariul acestor învățători la minimul cerut de noua lege a lui Apponyi.

Fie ca pilda dată de bravii Bocșeni să fie urmată de românii din toate părțile!

O convorbire cu Björnson, care petrece la Roma, a avut din însărcinarea „Tribunei” dl Pompiliu Robescu. Björnson lucrează mult cu toate că starea sănătății sale, după cum se poate înțelege și din convorbirea cu dl Robescu, este atacată. Marele scriitor este preocupat de a aduna date pentru acțiunea sa de demascare a pornirilor maghare de asuprire și a primit cu vie interesare mai multe articole și informații, pe cari dl Robescu i le-a pus la dispoziție.

„Tera nostra”. Sub titlul acesta arhișovinista „Bud. H-p” publică în numărul de Crăciun, din condeiul unui domn Hangay Oktav, un articol de o naivitate adorabilă. Se ocupă cu manualele de geografie ce se folosesc în școlile din România și descoperă crima internațională gravă că în aceste manuale și hărți geografice numirile localităților din Ungaria și Transilvania sunt înșirate cu numele lor românesc: Sibiu și nu Nagyszeben, Cluj în loc de Kolozsvár, etc.

Mai face și o altă descoperire senzațională: de tabla manualului e lipită o hartă specială care reprezintă România viitoare, marea „Daco-România”. E supărat rău dl Hangay că în aceste manuale e vorba și de Românii din Transilvania, Bucovina și Basarabia. (E vorba de o hartă etnografică!...)

Articolul cu titlul fals „Tera nostra” nu merită, de altminteri, nici atenție.

Articolul „deputații naționaliști și obstrucția croată” apărut în ziarul nostru sub șifra „A. V.” a fost remarcat de presa maghiară; dar mai cu seamă a fost reprodus în parte și viu comentat din partea ziarelor

noastre. Astfel „Tribuna“, „Drapelul“, „Gazeta Transilvaniei“.

„G. Tr.“ își exprimă cu acest prilej unele nedumeriri și se declară nemulțumită cu lămuririle cari s'au dat în articolul nostru ce-am amintit.

Camera deputaților și a magnaților vor ține mâne, Sâmbătă, ședință. Magnații se vor întruni la orele 10 pentru a lua în discuție proiectul despre ridicarea cvotei și celelalte legi votate de Cameră. Deputații se vor întruni numai la ora 1, — la o ședință formală — pentru a lua la cunoștință comunicatele Camerei magnaților.

ROMÂNIA.

Izlazurile — General Manu. — Greva proprietarilor.

Acordul dintre guvern și opoziție în chestia izlazurilor era cât pe aci să se nimiciască. În momentul din urmă, când era vorba de redactarea soluțiilor admise, treburile se întrerupsese, din pricina că guvernul pretindea să se introducă în lege că drept la izlaz nu au numai țărani din comuna de pe moșie ci și aceia cari locuiesc afară din moșie dar la o distanță mai mică de cât trei kilometri.

După o mică întrerupere, tratările au fost reîncepte și s'a putut ajunge la o înțelegere definitivă ca proprietarii să dea de bună voie locul de pășune țăranilor cari au fost împroprietăriți în anul 1864. Întreg capitolul izlazurilor a fost redactat în sensul acordului stabilit. Legea a și trecut prin secțiuni, unde i s'a făcut unele modificări, iar dl Jurora a și depus raportul astfel că în ședința de 11/XII, se va începe în Cameră discuția generală. Acordul fiind făcut numai asupra izlazului, se înțelege de sine că legea va fi combătută la multe articole de către opoziția conservatoare.

Deocamdată conservatorii sunt mulțumiți de acordul stabilit, laudându-se că au reușit să facă pe liberali să intre în constituție și au apărat dreptul de proprietate de orice încălcare în viitor, întru cât izlazurile sunt lăsate la bunavoință a proprietarilor, cari pe cale legislativă nu vor putea fi forțați să dea izlaz. Se înțelege că partidul conservator conform angajamentului luat va interveni cu toată sinceritatea pe lângă proprietarii mari conservatori să dea loc pentru izlaz. Dl P. Carp crede că marii proprietari vor da izlazul de bună voie.

Liberalii susțin însă că partidul lor prin acordul stabilit nu au abzis de dreptul de a lua măsurile necesare contra proprietarilor ce nu acordă de bunăvoie imasașul necesar până la 1 Martie viitor.

Marti începând discuția generală asupra legii și ivindu-se deja neînțelegeri în interpretarea acordului; ca aceste neînțelegeri vor fi pe deplin clarificate în discuția ce se va urma.

Fuziunea conservatorilor sub șefia d-lui Petre Carp a fost desaprobată de dl general Manu. Dl general Manu fără să părăsească partidul, s'a retras din viața publică părăsind toate demnitățile ce le avea în partid astfel a părăsit și șefia partidului conservator din județul Teleorman.

Acum dl general Manu, spre a pune ca-

păt intrigilor ce se încuibase între conducătorii conservatorilor din Teleorman, reia șefia județului Teleorman. Cu ocazia aceasta d-sa a declarat că a fost totdeauna dușman neîmpăcat al acelora cari au învrășmășit partidul, al acelora cărora le plăcea să poarte ca titlu politic numele unei persoane iar nu pe acela al partidului, de acea în jurul său au fost numai conservatori, și niciun manist. Declară că nu e dușman personal al d-lui Carp căruia îi va da tot concursul său pentru realizarea adevărată a fuziunii, va intra în rândurile acelora cari combat bisericuțele și va combate pe cei ce urmăresc scopuri personale. Termină îndemnând pe teleormăneni să lucreze sub șefia domnului Carp conform vederilor partidului iar nu a cutărei persoane politice.

Această reintrare în viața politică a dlui general Manu, care nu e și o intrare în totă forma în fuziunea conservatoare, e interpretată în diferite forme. Unii cred că d-sa e pornit împotriva dlui Take Ionescu, care ar fi fost invitat să primească șefia conservatorilor din Teleorman.

Adevărată sau nu această interpretare, dar o înțelegere d-săvâșită și desinteresată a tuturor elementelor conservatoare se impune, căci pentru o bună guvernare se cer pe lângă guvern tare și opoziție puternică.

În secțiunile Camerei se discută și proiectul de lege pentru despăgubirea celor devastată cu ocazia revoltelor. Acest proiect prevede deschiderea unui credit de 15 milioane, sumă care nu mulțumește pe proprietari, cari se așteptau la o sumă mai mare.

Proiectul prevede și ajutorarea țăranilor, ceea ce ar fi drept căci alătura de proprietari au suferit și țăranii.

Proprietarii nu prea sunt mulțumiți cu această sumă, ei se așteptau la cel puțin 40 de milioane, și dl N. T. Pop, membru al partidului liberal consultând legea în secțiuni a declarat, că dacă guvernul nu dă, conform promisiunii date, despăgubiri complete, marii proprietari nu vor plăti impozitele.

Dacă am lua în serios amenințarea dlui N. T. Pop, ar trebui să ne așteptăm la o grevă a marilor proprietari, căci guvernul, credincios mesagiului regal care îi sfătuiește să fie cu deosebită băgare de seamă în chestiunile financiare, cu siguranță nu va ridica suma propusă. După revoluția țăranilor ar fi interesant ca în Martie viitor să avem o grevă a marilor proprietari.

Slăvescu.

Tulburări în Teleorman.

«Ad.» i-se comunică că în Teleorman domnește o vie agitație printre țăranii.

La Vîrtoapele, proprietatea statului, arendată unui oarecare Hașu, situată între Roșiorii de Vede și Balaci, s'au răscolit țăranii, acum trei zile, și au cerut să li se împartă moșia. Ei au ocupat localul primăriei și au cerut primarului să îndeplinească formalitățile de parcelare.

Primarul a avut timpul necesar să comunice prefectului începutul răscoalei.

D. Iarca, prefectul județului, a dat ordin ca jandarmii din Roșiori și Alexandria să se transporte imediat la Vîrtoapele.

Jandarmii aveau ordin să tragă, fără somațiuni, la prima împotrivire a țăranilor.

Când au sosit jandarmii la Vîrtoapele, sat compus din vre-o 400 familii, răscolății erau întruniți la primărie. Ei au fost însă împrăștiați cu lovituri de paturi de pușcă și s'au arestat capii răzvrătirei și ordinea a fost restabilită.

O anchetă.

Ministerul domeniilor a întreprins o importantă anchetă care are de scop să stabilească situațiunea actuală a loturilor vândute de Stat țăranilor în baza legilor din 1881 și 1889.

Se urmărește prin aceasta a se ști câte din loturile vândute țăranilor se stăpânesc încă de proprietari, câte au fost arendate, vândute sau înstrăinate în alt chip.

Lucrarea, odată terminată, va fi dată publicității.

Muzeul poștelor.

Ziarele din țară scriu că librăria Frați Șaraga din Iași, care după cum se știe se ocupă și cu colecționarea de antichități referitoare la istoria României, este în posesiunea unei prea bogate și interesante colecțiuni referitoare la istoria poștelor și telegrafelor României.

Această colecțiune, care cuprinde tot felul de buletine, plicuri, mărci, telegrame, datează dela 1837 până în zilele noastre.

Tot în această colecțiune se găsesc importante documente referitoare la primele organizațiuni ale poștei, documente relative la concesiunea poștelor ruse și austriace în România. Într'un cuvânt, colecțiunea e de mare valoare și va ocupa un loc de frunte în muzeul poștelor.

Ziarele sunt informate, că colecția va fi cumpărată zilele acestea de direcția generală a poștelor.

„Times“ și discursul lui Széll

Am publicat și noi, la timpul său, câteva pasagii din comentariul ce l-a făcut ziarul «Times» din Londra discursului rostit de Széll Kálmán.

Fiind articolul ziarului «Times» de un deosebit interes, îl publicăm acum în întregime.

„În acest discurs ... zice „Times“ — dl dr. Széll face aluziune cu oarecare amărăciune la remarcabila schimbare ce s'a produs în timpul din urmă în opinia publică din afară — și aceasta nu numai în Anglia ci și în Franța, Italia și Germania — cu privire la politica Maghiarilor mai ales decând partidul liberal a căzut dela putere în timpul marelui conflict dintre șovinistii maghiari și coroană.

Puțini Maghiari înțeleg chiar azi cauzele acestei schimbări și acei cari le înțeleg se tem de opinia lor publică și deci nu pot lumina pe compatrioții lor. În general, cauzele își au originea în faptul că interesul lui streine pentru lucrurile din Ungaria fiind iarăși reinviat cu ocazia conflictului din 1903 — 1905, și atențiunea străinătății fiind atrasă prin apelurile continue ale contelui Appony și dlui F. Kossuth pentru a câștiga simpatii din afară, un viu interes începu să se deștepte în străinătate în ce privește cauzele crizei ungurești, în presupțiunea că Ungaria de astăzi este — dacă nu cea din 1848, — cel puțin liberala și constituționala Ungarie

representată în fața Europei de Deák și Andrassy cel bătrân. Dar în curând lumea s'a putut convinge că această presumpțiune nu mai corespundea adevărului, că noii conducători ai națiunii maghiare nu erau oameni conștiinți de răspunderea lor față de monarhia austro-ungară și față de Europa, ci oameni gata să-și arunce țara într'o luptă periculoasă cu capul statului căruia ea (Ungaria) îi datorește prosperitatea, o luptă de dragul gloriei unei pretențiuni, la care ei au renunțat când au luat puterea. Și mai presus de toate faptul că ei atacau coroana cerând cu tărie introducerea sufragiului universal pe baze largi — toate aceste împrejurări au contribuit la potolirea entuziasmului european pentru cauza Maghiarilor precum și la întristarea, dacă nu chiar la pierderea adevăraților amici din afară ai Maghiarilor.

Nu este probabil că aceste elementare adevăruri vor fi înțelese de opinia publică maghiară, sau că oamenii politici ai Ungurilor se vor lăsa influențați de ele. Căci cu mulți ani înainte Emil de Laveleye a scris (despre Ungaria) următoarele: „Les Hongrois n'aperçoivent guere que ce qui est conforme a leurs desirs, pour ce qu'ils contrarie ils sont aveugles”. (Ungurii n'au ochi decât pentru cele ce se potrivesc cu dorințele lor, pentru ceea ce-i contrariază ei sunt orbi). Această calitate le dă o putere mare, dar ea poate să devie și un isvor de slăbiciune când cea ce-i contrariază este rezistența majorității nemaghiare a cetățenilor Ungariei contra politiceii de maghiarizare. Două dintre cele mai mari autorități ale lor în chestiunile de naționalitate — Eötvös, care a inspirat umanitara dar neaplicata lege a naționalităților dela 1868 și Deak care a susținut-o, au fost de o părere diametral opusă cu aceea a generațiunii hiperpatrioților de azi. Eötvös a scris: „sunt convins că mișcările printre nemaghiarii din Ungaria pot deveni cu siguranță periculoase pentru viitorul țării noastre dacă prin persecuțiuni violente sunt aduși într'o asemenea stare, tocmai precum o compresiune violentă poate să transforme apa, aburul și aerul într'o forță destructivă”.

Deák, la inaugurarea unei școli superioare a Sirbilor din Ungaria, a denunțat și el tentativa unora de a face educațiunea școlară a nemaghiarilor în limba maghiară, declarând că ar fi „o mare barbarie de a distruge pe nemaghiari, chiar în cazul când n'ar fi destul de numeroși cum știu că sunt, pentru ca să facă imposibil succesul unei asemenea tentative, iar să ne facem dintrînșii dușmani n'ar fi în interesul maghiarilor”.

Opinia publică străină însăși-a redus simpatiile pentru Ungaria căci nu credem să fie nevoie de a fi mai filo-Maghiar decât acei doi oameni mari ai Maghiarilor. Și dacă avem nevoie de-o probă că a existat și există o politică de persecuțiune o găsim în faptul că opt milioane de maghiari au peste 370 de reprezentanți în dietă pe când nemaghiarii n'au decât 40, iar în ce privește modul în care sunt tratate naționalitățile în Ungaria recenta întâmplare dela Cernova este o probă prețioasă”.

Biroul de presă din Budapesta a ținut însă de datorie să desmintă și să rectifice articolul acesta zdrobitor.

«Times» dela 24 Decembrie n., nu publică nici de data aceasta decât un comentariu aspru. Il dăm și acest articol în întregime:

«Directorul biroului de presă maghiar ni-a trimis un comunicat în care spune că numărul total al Maghiarilor în Ungaria (afară de Croația) e de 8.588,834, pe când numărul total al ne-maghiarilor e numai de 8.132,740. Prin urmare, Maghiarii constituie majoritatea țării și nu minoritatea ei. Comunicatul încearcă să desmintă constatarea noastră că ne-maghiarii «nu au nici 40 de reprezentanți în Camera deputaților» afirmând că aproape 200 de membri ai Camerei ungare sunt de origine ne-maghiară. În fine, comunicatul declară că la alegerile municipale din urmă la Cernova dintre 51 de alegători 40 de inși au votat, prin votare secretă, pentru candidatul maghiar, fără ca autoritățile să-i fi influențat.

Acest comunicat are păcatul obișnuit al tuturor apologiilor maghiare: — se bazează pe nădejdea că ceilalți sunt ignoranți și nu înțeleg chestiile. La constatarea că numărul maghiarilor e de 8 milioane și jumătate — nu s'a luat în considerare că în Ungaria conform recensământului din 1901, au fost 831.000 de evrei nebotezați, fără să mai socotim numărul alor botezați. Cel puțin 64 de procente ale evreilor nebotezați sunt socotiți de maghiari. În ce-i privește pe cei «nici 40 de reprezentanți», numărul lor exact e 38, socotindu-se între ei și cei 12 sași din Transilvania («Siebenbürgen» zice «Times»), cari au votat însă întotdeauna cu partidul lui Andrassy — din dușmănie pentru români. În ce privește apoi «origina nemaghiară» a aproape 200 de deputați, e aceasta o chestie atât de delicată încât comunicatul maghiar ar fi făcut mai bine să nici n'o atingă. Dacă ar fi să constatăm în mod real «origina» deputaților maghiari, am întâmpina cea mai mare greutate să descoperim — maghiari. Ar fi interesant să fii nevoit să-l înșiri pe Werkerle între germani, pe Kossuth, Justh și Rakovszky între slovaci și așa înainte ad infinitum. Nu sângele, cu atât mai puțin numele deputaților se poate considera de drapel, ci numai și numai atitudinea lor în ce privește maghiarizarea și «Ideea de stat maghiar».

Admițând exactitatea comunicatului în ce privește alegerile municipale dela Cernova, n'avem decât să înregistrăm lipsa de tact, să nu zicem brutalitatea biroului de presă maghiar de-a aminti peste tot cazul acesta. Dacă țărani au văzut cum peste o duzină de rudenii au fost împușcate, alte rudenii rănite și arestate pentru nimic, — nu e de mirat dacă chiar și la votare secretă au votat de așa fel încât să nu-i supere pe cei dela putere.

Chestiunea rasselor nemaghiare e mult prea importantă decât să se trateze în modul acesta trivial. Chestiunea aceasta a ajuns gravă în anul 1875 când Coloman Tisza a rupt cu tradițiile lui Deak și a dus partidul liberal în apele politice șoviniste. Și va crește mereu în importanță până va ajunge o chestie de viață sau de moarte a statului ungar, — dacă nu le va veni maghiarilor mintea făcându-i să lase ca atraciunea naturală a blocului maghiar să săvârșească consolidarea Ungariei, pe care o împiedică metoda actual de asuprire».

Apel și rugare !

Biserica ortodoxă română din Oradea-mare numită biserica cu lună, edificată la finea veacului al 18-lea, atât după interior cât și după exterior este un edificiu monumental și de model.

Biserica aceasta zidită cu multă iubire de lege și neam precum și cu mari jertfe de bani în decursul unui veac și jumătate într'atâta s'a învechit, încât reclamă o reparare mai radicală. — Credincioșii acestei comune bisericesti astăzi însă, atât după număr cât și în partea materială, — au scăzut în mod considerabil, așa că din mijloacele lor proprii nu mai sunt în stare a acoperi spesele împreunate cu renovarea recerută. — Venitele curente prilimitate dela credincioși, precum și venitele din averile bisericesti, abia pot acoperi aceste împreunate cu susținerea instituțiilor sale culturale.

Intre astfel de împrejurări, pe baza încuviințării sinodului eparhial — concluzul Nr. 80—1907, — subsemnatul comitet și sinod parohial apelează la maritimozitatea tuturor credincioșilor din eparhia Aradului și a altor binefăcători generoși, cari se interesează de susținerea instituțiilor noastre religioase-culturale în acest oraș mărginaș, rugându-i să binevoiască a-ne veni într'ajutor cu obolul lor, spre a putea renova și conserva acel edificiu monumental, care servește spre mărirea lui Dumnezeu și spre fala neamului român ortodox din aceste părți espuse.

P. T. — Domnii colectanți sunt rugați, ca sumele colectate să le trimită la adresa d-lui episcop Dr. Ioan Buna avocat, Oradea-mare (Nagyvárad) strada Szilágyi Dezső, iar coalele de colecte la adresa oficiului parohial ortodox român în Oradea-mare (Nagyvárad) strada Beöty Ödön, — până la 1 Martie 1908.

Sumele intrate se vor cvita pe cale publică.

Oradea-mare, 1 Octombrie 1907.

Pentru comitetul și sinodul parohial:

Nicolae Zigre m. p., Nicolae Firu m. p.,
preș. com. paroh. not. com. paroh.

Dr. Aurel Lazar m. p., Toma Pacala m. p.,
avocat. paroh-protopop.

Dr. Ioan Buna m. p.,
prim episcop.

Iosif Diamandi m. p.,
prim comptabil la „Bihoreana”.

Un German despre Românii din România.

În numărul său de Crăciun, ziarul «Neue Freie Presse» din Viena publică la «Notițe literare» o dare de seamă despre noul roman, apărut în limba germană, «Der Haiduck» de Bucura Dumbrava.

În darea aceasta de seamă se cuprind câteva observări de un deosebit interes românesc.

După ce criticul L. Rottenberg dă pe scurt cuprinsul romanului, zice: «Ușor și atrăgător se desfășoară povestirea aceasta dramatică, fără să fie îngreunată de tratate savante sau note marginale pedante. Și cu toate aceste, luminarea acestei epoci atât de puțin cunoscute — stările din România după căderea lui Napoleon I — au cerut un

studiu temeinic de izvoare, un studiu a cărei greutate nu se tradează nicăiri în modestia adevăratei științe.

Această descriere a milieului e de un deosebit interes din punctul de vedere al psihologiei de rasă, oferindu-ne multe explicații prețioase a caracterului atât de mult ignorat al Românului.

Când, cu groază, citești, cum acest biet popor rând pe rând și de multe ori în același timp a fost împilat, maltrat și stors de Ruși, Greci și Turci, — înțelegi și ierți neîncrederea veșnică față de streini, înțelegi și naționalismul care din vreme în vreme izbucnește cu atâta forță.....».

Cronica externă.

Situația în Rusia.

Din Petersburg se telegrafiază, că țărani din districtul Saratov nu voesc să plătească darea.

Telegrama care aduce vestea aceasta nu ne face cunoscută cauza, în urma căreia, țărani nu voesc să plătească darea. Amin-tește însă, că între țărani și oficiali a fost o încăierare, din amândouă părțile sunt răniți.

Constituția în China.

Legile progresului dăruimă și cele mai puternice ziduri chinezești și după cât se vede principiile democratice ocupă teren și în cele mai absolutiste țări. Din Peking (China) se telegrafiază, că guvernul chinez a hotărât introducerea constituționalismului prin ordin ministerial.

Guvernul a pregătit constituția, dar timpul când va intra în vigoare nu se poate ști. De aceea ordinul guvernului spune că, introducerea constituționalismului se va face treptat având în vedere, că nici poporul nu e atât de copt pentru a primi dintr'odată o constituție așezată pe bazele cele mai democratice.

Știri externe.

— Guvernul Olandez a căzut. De mai multe zile se discută în camera Olandeză budgetul armatei. Camera, având în vedere starea deplorabilă a armatei, nu a votat budgetul. În urma acestui fapt guvernul a fost silit să-și înainteze dimisia.

— Herve a fost osândit la 1 an temniță.

Am amintit în numărul trecut, despre procesul monstru al marelui socialist, intentat pentru lățirea manifestelor antimilitariste.

După rostirea sentinței, lui Herve i-s'au făcut ovații din partea socialiștilor.

Organizarea marinei ruse.

Gazeta reacționară rusească „Ruskaje Sabranje“ publică în numărul din urmă un articol, care produce neînște în multe cercuri politice și care poartă titlul: «Pregătiri pentru a doua Ciusima (locul unde flota rusă a suferit cea mai rușinoasă înfrângere în războiul ruso-japonez).

Scriitorul acestui articol e Sagovschi, care aruncă întreaga vină a înfrângerilor suferite în război, pe matrozi și pe ofițeri, cari au fost și sunt lipsiți de cele mai elementare cunoștințe geografice. Acum din incidentul noii organizări a flotei, Sagovschi zice în susamintitul articol: «nici un filer să nu dăm pentru construirea vapoarelor, întâi să învățăm să ne construim noi vapoarele și apoi

să ne apucăm de reorganizarea marinei, căci în caz contrar pregătim numai posibilitatea unei noi înfrângeri ca cea dela Ciusima».

Rosdestvenschi fostul amiral al flotei ruse în războiul ruso-japonez, încă s'a declarat — nu de mult — în contra construirii noilor vapoare. După părerea lui, guvernul rus mai bine ar sacrifica acele milioane, destinate flotei, pentru armata pedestră și mai vătos pentru întărituri în extremul orient. Atunci, zice fostul amiral, având o armată bine organizată, vom putea vorbi altfel.

Descoperirea unei organizații revoluționare.

Poliția a descoperit un grup de revoluționari cari se intitulează «grupul socialiștilor maximaliști» al cărui scop este de a face un mare număr de texproprieri, și cu fondurile adunate să organizeze atentate contra a diferite personaje politice.

Autonomia Transilvaniei la Viena.

Ziarul «Volksblat» se ocupă în numărul său de azi în articolul de fond de viitorul Austriei.

Ziarul arată că singurul dușman al Austriei sunt maghiarii cu planurile lor de independență și propune să se acorde autonomia Transilvaniei în special românilor și sașilor.

Articolul e scris probabil de un distins bărbat de stat al Austriei.

FRANZ JOSEF Apă purgativ

ȘTIRILE ZILEI.

Vineri, 27 Decembrie.

— Turneul de iarnă al lui Z. Bârsan. Artistul nostru, dl Z. Bârsan, va porni, precum aflăm, un nou turneu de teatru, care va dura tot timpul carnavalului. Cu un repertoriu ales în mare parte din piese originale românești va colinda toate centrele, prin cari a fost până acum întâmpinat cu dragoste de public și va merge și prin alte părți unde va fi invitat. Cei cari ar dori să-l aibă și să încurajeze astfel arta noastră dramatică sunt rugați să-i scrie dlui Z. Bârsan până la Crăciun în București, hotel Imperial.

Turneul va fi început în Brașov, unde va juca a doua zi de Crăciun.

— Apel. Sentimentul de jertfă al societății noastre a trezit obiceiul frumos al rescumpărării felicitărilor de Anul nou în folosul «Asociațiunii pentru cultura română și literatura poporului român». În timpul din urmă aceste sacrificii s'au adus pentru «Muzeul istoric-etnografic».

Mijloacele materiale de cari dispune Muzeul sunt restrânse, iar înzestrarea, cât mai grabnică a acestuia se impune. Prețioasele obiecte de însemnătate etnografică cari sunt o comoară a trecutului nostru și tot atâtea mărturii ale unei vieți sufletești bogate și superioare, se păraginesc

și se pierd, sau sunt adunate cu mult zel de streinii cari au izvoare bănești și înțeleg deosebita lor importanță. Această împrejurare trebuie să fie un îndemn de jertfă pentru toți cari pot aprecia necesitatea culturală a acestui așezământ.

În preajma anului nou, apelăm la toți spriginitorii operelor noastre de înaintare culturală, rugându-i să binevoiască a-și rescumpăra cât mai mulți felicitările de Anul nou în folosul Muzeului.

Numele donatorilor se vor publica în ziare și în revista populară a «Asociațiunii».

Sibiu, în 10 Decembrie 1907. Iosif Sterca Șuluțu, president; Octavian Goga, secretar.

— Post vacant. Cu 1-a Februarie se poate ocupa postul de vice-notar din cercul Câmpenilor, împreună cu plată plus alte venituri laterale, cari se urcă la 1600 cor. Se cere însă, ca cel ce va concura să fie neexcepțional din toate punctele de vedere și român.

Postul se poate ocupa și prin substituirea persoanei cărui se îngrijește și garantează notarul respectivului cerc.

Ofertele să se adreseze dlui Demetriu Pap, notar cercual în Topánfalva (Câmpeni comitatul Torda-Aranyos.

— Badinyi Dénes se chiamă acel dascăl românesc cu numele Dionisie Bădiniu din comuna Mocerș, despre care ni se scrie lucruri foarte slabe. Omul acesta, care trăiește din crunta sudoare a țaranului român are cutezanța să-și schimonosiască numele său și al comunei, căci de când se află acolo numele comunei nu mai este ca înainte Mocserș, ci a botezat-o după botezul de cinci pițule Mocsáros. Și alte multe învinuiri are la catastih dsa dl Badinyi Dénes. Așa de pildă alegerea lui Silardi Burdia, apoi alegerea congregațională di est-an.

Cu astfel de ocașuni cine este mai mar cortez al stăpânirii ca dsa? Cu nerușinare merge până acolo, că se vără la oameni pri casa și îi ademenește cu fel de fel de făgădueli mincinoase să voteze cu stăpânire împotriva Românilor. Așa a făcut și acum de curind la alegerea de membrii în congregație (la comitat). Anume pentru, cerc Dalboșeșului (cercul Bozovicu) au fost cari didați din partea Românilor părintele Dionisie Goanță din Lăpușnic iar din parte oficioasă notarul Lakics Tivadar (n'o fi cum și acesta vreun Român rătăcit? Red.)

Acestui cerc îi aparțin comunele Dalboșeș, Șopotul-Vechiu, Șopotul-Nou, Lăpușnic, Ravenca și Mocerș. Alegerea avea să reșească cu siguranță în favorul nostru, da Badinyi Dénes, rușinea dascălilor români, umbla noaptea prin sate să prindă vota pentru candidatul administrației. Tăgădui poate faptul acesta, de-oarece a fost văd cum umbla pe furiș pe la casele oameni în timp de noapte, când ori-ce om cine e acasă și se odihnește.

Am publicat aci aceste isprăvuri ale Badinyi ca lumea românească să-l cunoască fel de român este. Ca dascăl ori cștie cât plătește, căci de când dsa e înțător în Mocerș, copii dau bună ziua și gurește!

De alt-cum numele acesta nevrednic ținem bine înaintea ochilor, pentru a se mânia după merit pe și mai nevrednicul purtător burdist, când numai ni se va părtași ceva despre el.

— **Reuniunea de lectură rom. dn Reșița-montană** își va ținea adunarea generală Duminecă, 5 Ianuarie n., 1908, orle 3 d. a., în localitățile proprii.

— **Nouii procese ziarelor române.** „Gazetei Transilvaniei“ i-s'a intentat un nou proces de presă. Incriminată e scrisoarea lui Björnson, primită dela o persoană din Boemia, publicată în „Courrier Européen“ și reproducă în traducere română în „Jaz. Trans.“ Scrisoarea poartă titlul de „Opresiunea maghiară“. Redactorul responsabil al „Gazetei“ a fost ascultat de judele ce instrucție din Brașov la cererea procurorului din T.-Murășului.

„Tribuna“ încă are un nou proces. Incriminat e articolul „O sfântă datorie“ de I. Slavici, apărut în nr. 53 din anul acesta.

— **Moartea unui român basarabean.** Vineri, la 20 Decembrie n., a fost înmormântat în Kișineu cu mare cinste Eugenie Purcel, încetat din viață după lungi suferințe. Răposatul a fost mai mult vreme membru al dumei și zemstvei ținutului Kișineu. Era un om cult și înfocat raționalist. În urma sa a rămas o frumoasă avere de aproape o jumătate de milion. Se zice, că răposatul a lăsat prin testament o sumă considerabilă „Obștiei moldovenești basarabene“ („Moldovanul“).

— **Eroul din Viena prins.** Din Viena se face cunoscut, că pungașul Goldschmied care furase cassa arsenalului din Viena, a fost prins în Freisinn (Bavaria).

Poliția din orașul amintit a înștiințat oficiile militare din Viena și dl Goldschmied va fi luat în primire, azi, mâne, de tribunalul militar austriac.

După-cum prevestisem eroul Goldschmied, ca toți cei cari se îndeletnicesc cu meseria pungășiei, va fi pus la răcoare pe câțiva ani.

— **Necrolog.** Ni-se anunță încetarea din viață a d-nei Evelina Velcu nasc. Ogrin, întâmplată după scurte dar grele suferințe în 9 | 22 Decembrie 1907, în al 33-lea an al vieții și în al 3-lea an al fericitei căsătorii. Inmormântarea a avut loc Marți la 24 Dec. n.

Odihnească în pace.

— **Lueger cătră prințul Eszterházy.** Primarul Vienei, dl Carl Lueger s'a adresat prințului Eszterházy Móricz cu rugarea să permită exhumarea rămășițelor celebrului compozitor austriac Haydn, îngropat înainte cu o sută de ani în castelul prințului dela Kis-Marton, pentru a fi așezate în cimiterul din Viena, unde i-s'a destinat un loc de vecinica odihnă de onoare.

— **Muncitori uciși.** În Cannes (Francia) se zidea o fabrică pentru parfumuri. Fabrica aceasta în ziua ajunului catolic s'a prăbușit, îngropând sub ruinele sale pe toți muncitorii.

— **Greva măcelarilor din capitală.** Nainte cu două săptămâni s'a ajuns între măcelari și calfe o învoială, conform căreia calfele nu pretind o leafă mai mare ca măcelarii să nu fie nevoiți a urca prețurile cărnii în detrimentul sărăcimii din capitală. Ce s'a făcut ce nu, destul și bine că o nouă grevă amenință, a căreia urmare naturală, că nu poate fi alta decât ridicarea prețului cărnii. Calfele au hotărât în interesul îmbunătățirii situației lor materiale să pro-

clame Duminecă d. a. greva. Doi inși se ciartă, al treilea (publicul) trage scurta!

— **Judecător cercual sinucigaș.** Gazetele patriotice scriu, că judecătorul cercual din Szentendre Vidovich Ferencz era o bună proptea a drabanților de pe vremuri. Când aceștia au căzut, s'a pus în serviciul progresiștilor. Este lucru firesc că de atunci patrioții nu-l mai puteau vedea în ochi, rupând ori-ce contract social cu dânsul. Zilele trecute Vidovich s'a dus la un frate al său la Nyirbátor, unde s'a sinucis.

— **Postitor demascat.** În Germania și-a făcut apariția un postitor „artisi“, cu numele fals Ricard Sacco, pe care de altcum îl chiamă Gustav-Naujok. Și-a luat nume italian crezind că așa arta lui va fi mai atrăgătoare. De unăzi în Elberfeld se prinse că va posti 45 de zile. N'a ajuns însă să-și termine postul, căci a fost prins că servitorii și păzitorii săi îi dau bomboane, ciocoladă și alte dulcetuuri, cari de sine înțeles fac să supoarte mai ușor postul. În urma aceasta demascat fiind, a fost dat în judecată pentru înșălăciune. Artistul să apără cu aceea, că bomboanele le-a folosit împotriva tusei.

— **Aviz.** Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis *cancelarie advocațională* în Caransebeș, strada Transilvaniei Nrul 315. Cu stimă: *Dr. George Lăbonțu*, avocat.

— **„Pester Lloyd“ și-a schimbat formatul.** Incepând cu numărul din ziua Crăciunului apusean, acest ziar a părăsit formatul mare al ziarelor occidentale și și-a luat un format ca acel al confratelui său „Neue Freie Presse“, apropiindu-se astfel de formatul ziarelor austriace și ungurești. Nu de mult se făcuse și la „Egyetértés“ aceeași schimbare. Astfel s'a ajuns în ziaristica maghiară din Budapesta la cea mai ideală uniformitate — de format.

— **Libertatea de presă în Ungaria.** Procuratura din Rosenberg a confiscat un număr mai mare de broșuri din Boemia. A confiscat și numărul din urmă al ziarului social-democrat „Robotnický Noviny“.

Pentru articole scrise despre vărsarea de sânge dela Cernova, împotriva ziarului slovac „Narodnie Noviny“ s'au pornit două procese pentru „agitație“, împotriva ziarului „Narodnie Glasnik“ — unul.

— **America tot în frunte.** Din New-York se telegrafează, că în decurs de două zile, sau pertractat la tribunalele de acolo nu mai puțin decât 180 de divorțuri. Cu ocazia aceasta sălile judecătorilor de acolo aveau un aspect interesant. Un judecător s'a făcut celebru prin recordul ce l'a ajuns anume în 2 zile a isprăvit 60 de cauze de divorț.

Așa ceva numai în America se poate întâmpla.

— **Școala pentru economia de casă** (școala de menaj), susținută de «Reuniunea femeilor române din Sibiiu», deschide la 15 Ianuarie n. un curs de bucătărie fină. Cursul va dura dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie. Taxa lunară a acestui curs e de 80 cor. Elevele primesc locuință și întreaga întreținere în internatul școlii. Informațiuni se pot primi de la d-na Iulia Dancăș, Sibiiu, Strada Baier Nr. 1. În timpul acestui curs școala primește și execută comande pe lângă prețuri convenabile.

— **Premiu de 100.000 marce.** Celebrul matecian de la universitatea din Darmstadt, Wolfruchl a fixat un premiu de 100.000 de marce pentru rezolvirea unei probleme, descoperite de matematicianul Fennet în veacul 17. Problema a ramas cunoscută, numai modul de probare și desvoltare nu se mai știe.

Cu deducerea acestei probleme s'au ocupat mai mulți matematicieni dar fără rezultat.

— **Sinuciderea unui profesor în Praga.** Profes. dela școala tehnică germană din Praga, Otto Gras, s'a sinucis, luând morfină. El avea 43 de ani și pătimea de o boală incurabilă de nervi. Gras era un chimist excelent.

— **Impărțirea „millei“.** „Domnii“ după ce te jupuiesc bine, te îmblătesc bine, fac pe generoși: adună unul dela altul câțiva crețari, ca să arate că ei regretă mult, cele «întâmpate», adevă că ți-au spart capul, ori în cazul cel mai rău, că te-au trimis gratuit pe cealaltă lume. Așa stă lucrul și cu ajutorarea orfanilor dela Cernova. Autoritățile știu bine cine este adevăratul vinovat pentru groaznicul măcel dela Cernova, pentru aceea pozează acum pe generosul. Au deschis o colectă oficioasă, la care au contribuit, mai mulți, suma colectată însă nu se știe. Trebuie că este destul de mare pentru a fi distribuită.

În scopul acesta, «domnii» au ținut sub președinția fișpanului comitatului Liptó, au ținut o consfătuire, la care a asistat și vicepreședintele Camerei Rakovsky. A fost aleasă comisia a cărei datorință va fi să împărțească mila. Din comisia aceasta fac parte: preș. scaunului orfanal, Lehoczky, plebanul administrator din Rozsahegy, senatorul comunal Bocskor, 10 economi din Cernova. Și vre-o 50 de geandarmi!

— **Cercul electoral II din Budapesta** a devenit vacant în urma morții deputatului Kossuthist Keszits Antal. A trăit 49 de ani.

— **Fetiță mâncată de cloțani.** Niște țigani vagabonzi furaseră nainte cu vre-o 6 luni, o fetiță de 7 ani a unui culegător de tipografie din Cristiania. Cu ocazia unei spargerii într'o comună, caravana de țigani a fost atacată de țărani. Fetița de frică fugi. În fuga ei a căzut în canal, unde cloțanii au mâncat-o de vie.

— **Victimele gheței** Copii Mihalache Nicolau, de 15 ani, și Radu Cozianu de 14 ani, din comuna Hagiești (Român.), plecară să se deie pe gheața lacului din comuna Macara. În timp ce băeții se jucau veseli pe gheață, mamele lor priveau cu drag la ei, de pe mal.

De-odată gheața se rupse și copiii se dară afund. La țipetele lor, amândouă femeile săriră în ajutor, dar avură aceiași soartă tristă, căci gheața se crăpă cu totul sub greutatea lor și dânselle dispărură în adâncimea lacului.

După multe cercetări și cu mare casnă, cadavrele celor patru ființe fură scoase două zi, iar satul întreg plânse de jale.

Parchetul de Ilfov, fiind înștiințat de această zguduitoare nenorocire, nu avu altceva de făcut, de cât să încuviințeze înmormântarea cadavrelor.

— Un scriitor italian condamnat. In zilele acestea s'a sfârșit în Turin un proces interesant. Acuzatul a fost simpaticul scriitor dramatic Giannino Antona-Traversi, iar acuzatorul Re Riccardi impresariul teatrului din Turin. Antona-Traversi acuzase într'un ziar pe Riccardi, că e „importatorul pieselor porcoase franțuzești“ și în fine, că e un adevărat domn Alfonso“.

In decursul pertractării avocații inculpatului au cerut dovedirea celor afirmate de Antona-Traversi. Asta însă nu s'a permis. In urma acestui fapt avocații acuzatului nu au voit să pledeze. Cu toate acestea juzii au adus sentința care dictează scriitorului Antona-Traversi 1 an, 3 luni și 5 zile închisoare, 2800 lire amendă și plățirea speșelor de proces.

Sentința aceasta unică în felul strictetii ei a stârnit rezenz în întreagă Italia, mai cu seamă, fiind în chestie unul dintre cei mai activi scriitori dramatici ai Italiei.

— Emigrări din Bucovina în Mandciuria. Inainte cu câteva luni umblau prin Bucovina agenți ruși cu scopul de a momi ruteni și litvani în Mandciuria promițându-le pământuri bune, instrumente agricole și restituirea cheltuielilor de călătorie. Lucrul era de tot ademenitor pentru mulți, dar nu îndrăzneau să pornească temându-se de vre-o tragere pe sfoară. Poporul s'a hotărât să trimeată un reprezentant în Mandciuria pentru a se convinge dacă cele spuse de agenți sunt adevărate ori nu. Reprezentantul acesta o sosit acum acasă confirmând cele spuse de agenții guvernului rusesc.

Poporul în urma asta s'a hotărât să primească condițiunile și să emigreze în țara galbenă. Vre-o 2.000 de inși se pregătesc să plece.

ROMANUL „LUPTEI“.

SEMNULE CELOR PATRU

de CONAN DOYLE. (23)

— Urmare —

—Nu. E clară și logică.

—Bine. Să ne închipuim noi în locul lui Jonathan Small și să primim lucrurile din punctul lui de vedere. Vine în Engliera în nădejdea de a recâștiga comoara și de a se resbuna asupra celor cari l-au înșelat. După ce a aflat unde stă Scholto, probabil a încercat a ajunge în prietenie cu careva dintre cei cari trăiau în jurul lui. Doamna Bernstone a pomenit de un servitor Lal-Rao, despre care vorbise multe de rău. Small n'a fost, însă, în stare să descopere locul unde e ascunsă comoara. Numai majorul și servitorul său credincios — mort de mult — știu de locul acesta. Deodată află Small că Scholto e în agonie. Furios și plin de teamă ca nu cumva majorul Scholto să moară fără a descoperi comoara, intră în casa lui Scholto și ajunge în dreptul ferestrei. Prezența celor doi fii ai majorului îl împiedică a merge mai departe. Noaptea, însă, intră în casa mortului, în nădejdea de-a da de urmele comorii și lasă pe masă o hârtiuță și pe ea cuvintele: «Semnul celor patru». Dacă l-ar fi omorât pe Scholto, — Small n'ar fi considerat fapta aceasta decât de o pedeapsă dreaptă ce-o execută el ca reprezentant al celor patru. Fictiuni de acestea nu sunt rare. M'ai putut urmări până aci?

— Fără nici o greutate».

Holmes tăcu un moment.

După o pauză scurtă, Holmes urmă firul expunerilor sale.

«Ce putea să facă Jonathan Small? Nu putea decât să urmărească, în ascus, toate cercările ce se făceau pentru a descoperi comoara. Poate părăsise în vremea aceasta Engliera, unde nu se întorcea decât din vreme în vreme. Despre descoperirea cabinetului secret a fost numai decât încunosc-tiintat, poate prin complicele său. Jonathan Small, cu piciorul său de lemn, n'ar fi putut să ajungă în odaia în care locuia Scholto. E, însă însoțit de un tovarăș ciudat, care face lucrul acesta, punând însă piciorul în creosot. Apare acum pe scenă Toby, și în societatea lui avem să facem o excursiune de 6 miliarde.

— Tovarășul lui Jonathan a comis crima și nu acesta.

— Foarte adevărat. Judecând după semne — Jonathan a dat din picioare cu îndârjire — Small a fost chiar împotriva săvârșirii omorului. Nu voia să-și periclitizeze capul și nici față de Scholto nu simția ură personală, ar fi preferit să-l lege și să-l facă cu neputință să-i împiedice în lucrul lor. Nu s'a putut, însă; izbucnise firea selbatică a tovarășului său și ghimpele a sbrat în capul lui Scholto. Jonathan Small a lăsat dară pe masă hârtiuța cu inscripția aceea ciudată și luând cutia cu comorile coborî prin fereastră cu ajutorul funiei. Așa s'au întâmplat evenimentele — după presupunerea mea. In ce privește personalitatea lui, trebuie să fie un om de vârstă mijlocie, ars la față, — după-ce a petrecut vreme mai îndelungată pe insulele Andamane. Mărima lui se poate măsura după lungimea pașilor săi. Că are barbă o știm, ni-a spus-o Tadeu Scholto care l-a zărit la fereastră. Nu știu ce ar mai fi de discutat.

— Și tovarășul său?

— Așa-i. Nu e taină mare. Le vei afla în curând toate. Aerul acesta de dimineață e admirabil. Uită-te la norii de sus cum zboară de frumos. Acum se ridică soarele peste ceața Londrei. Ași putea să mă rămășesc că dintre toți locuitorii Londrei nu e unul care să se scoale pentru a începe o întreprindere ca și a noastră. — Ai la d-ta revolverul?

— Am un baston.

— Nu-i cu neputință să avem nevoie de armă. Jonathan rămâne în socoteala d-tale, pe celalt îl iau eu asupra mea».

Holmes își scoase revolverul și după ce-l examină cu băgare de seamă, îl vâră din nou în buzunar.

(Va urma.)

Economie.

Incassările regiei monopolurilor statului român.

Incepând dela 1 Aprilie și până la 30 Noemvrie 1907 regia monopolurilor statului român au încassat din vânzarea produselor:

Tutunuri: 31.739,054 lei. Hârtia de țigarete: 3,645.146 lei. Chibrituri: 2,537.788 lei. Cărțile de joc: 457.381 lei. Explosibile: 381.086 lei. Sare pentru consumația în țară 5.620.061 de lei. Dela toate aceste articole s'au încassat în plus cu zeci și sute de mii de lei față cu epoca corăspunzătoare din anul trecut. In total s'au încassat în aceste opt luni 44,382.516 de lei, cu un plus de 3,392.183 de lei față de încassările efectuate în Aprilie—Noemvrie 1906, și 7,948,468 lei peste prevederile bugetare.

In general regia a încassat din vânzarea tuturor produselor sale, încele opt luni din exercițiul în curs, 52,708.399 lei, cu un spor de 4.224.873 lei față de același interval din anul trecut și 9,373.321 lei peste prevederile bugetare.

Adunarea generală extraordinară a băncii austro-ungare. Am amintit deja, că banca noastră de emisiune trebuie încă în cursul anului corent să ceară reînnoirea privilegiului emisiunii biletelor de bancă. Banca austro-ungară dă acum un comunicat, conform cărui adunarea generală extraordinară e convocată pe ziua de 30 Decemvrie n. 1907, în care se va hotărâ cererea învoirii privilegiului băncii.

Bursa de efecte.

Tendența la bursa de efecte a fost azi liniștită, speculația rezervată. Valorile atât internaționale, cât și locale s'au menținut curșurile. Circulația în târgul efectiv a fost minimală, iar tendința în târgul de rente fermă.

La încheierea bursei au notat:

Aziile institutului de credit	Coroane
„ austriac	vinde 633 50
„ ung.	759 —
„ băncii de escompt	480 —
„ soc. căilor fer. aust. ung.	673 50
Renta ung. de aur 4 proc.	111 20
„ „ coroane 4 „	93 30
„ austr. de aur 4 „	114 75
„ „ coroane 4 „	97 —
Scrisuri fonciare „Albina“	101 —
Napoleon d'or (20 franci aur)	19 21
mărci germane, aur	23 60
Galbeni austriaci și ungurești	11 43
Bilete germane 100 mărci	117 97
„ franceze 100 franci	96 15
„ italiene 100 lire	96 20
„ române 100 lei	94 05
Ruble rusești de hârtie	2 53

Prețurile cerealelor. Tendința generală în târgul efectiv de cereale a fost liniștită. Cerealele s'au menținut prețurile. Producții sunt rezervați, astfel ofertele sunt foarte restrânse, cererile deasemenea nu prea numeroase. Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (18 kgr. greutate) s'a plătit 26 coroane 40 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kgr. greutate) 24 cor. 85 fil.

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 52—56 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 46—48, Bezdán 34—38, Senteș — Seghedin —, Zenta —, Titel 48—50 Timișoara —, Becicherecul-Mare 54—56 fileri.

In aceste sume sunt socotite și darea de transport precum și taxa de asigurare.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.) frum.	26 cor. 30 fil
„ „ „ „ „ mijl.	25 „ 65 „
„ „ „ „ „ slab	24 „ 85 „
Secară, „ „ „ „ „ dela	23 60 — 24 —
Orz, „ „ „ „ „ „	15 70 — 16 10
Cucuruz nou „ „ „ „ „ „	14 — — 14 20
Ovăs „ „ „ „ „ „	16 55 — 17 40
Rapiță „ „ „ „ „ „	— — — —

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	141 cor. — 142 cor.
Slănină . . . „	105 „ — 112 „
Cartofi . . . „	4.30 „ — 5.30 „

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch) (Prima calitate ungară.)

Bătrâni . . . — —	— — fileri kilogramul.
Tineri . . . 126—128 „	„ „

Redactor responsabil:

GEORGE PLEȘOIANU.

„Octoih Bogat“

ediția II-a

CU LITERE LATNE

de

George Cătară

învățător

cuprinzând întreaga rânduială a Vecniei, Utreniei și Liturghiei, împreună cu glasurile, psalmii, sfetilele învierii, polilele, pripelele și psalmii aleși, catavasiile, troparele, condacele, irmoasele, și pricesnele tuturor sărbătorilor precum și tipicul catavasiilor de peste tot anul.

Mai departe conține cântări de roși și un adaus bogat de rugăciuni trebuincioase iecărui creștin, — întocmite pe sama bisericilor și a tuturor cântăreților mici și mari.

Se estinde pe **312** pagini, format mare, cu un tipar frumos și curat și pe o hâre bună și fină.

Prețurile

Legat simplu	2 Cor. 40 fil.
„ în pânză cu cruce aurită	3 „ —
„ jumătate în piele cu cruce aur	4 „ —
„ întreg în piele căptușită, arit foarte frumos și la margini, în cutie elegantă	7 „ —

La comanda să se adauge plu 20 fil. pentru porto.
Pentru trimiterea recomandată 45. fil.

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VI., István-út nr. 11.

Dela administrația „Poporul Român“
Budapesta, VII., István-út nr. 11

se poate comanda

„Cantorul Bisericesc“

cea mai bună carte pentru cântăreții noștri, preoți și învățători.

Intocmită de **GEORGE BUJIGAN**, învățător.

Cel mai potrivit dar
de Crăciun bisericilor.

Cartea se estinde pe 420 pagini mari și este aprobată din partea forurilor bisericesti competente.

Prețul broșat 10 cor., legat în pânză 12 cor., legat în jum. piele 14 cor., legat în lux 16 cor. Porto postal 82 fil.

Esemplarele se compactează aici în Budapesta la cea dintâiu legătorie de cărți și execuția lor este o adevărată artă în măiestria compactoriei.

Cine vrea să ajungă cât mai îngrabă în posesiunea cărții, numai de aici să o comande.

== Dar de Crăciun! ==

TABLOUL DEPUTAȚILOR NAȚIONALISTI

Fotografiile foarte bine reușite ale celor 25 deputați din clubul parlamentar al naționalităților.

Mărimea tabloului 32×42.

Prețul I cor. Prețul I cor.

Pentru pachetare și trimiterea cu poșta recomandată plus 60 fil.

Tabloul se poate comanda încadrat în ramă frumoasă. Lățimea ramei 10 cm. Prețul cu porto cu tot **5 cor. 92 fil.**

Ramă foarte frumoasă pentru ori care salon cu 4 cor. mai mult.

Un tablou admirabil în ramă foarte frumoasă care reprezintă pe

Un minunat tablou care reprezintă

Mihai Viteazul

Vinerea Mare

mărimea 42×52 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 5 cor., plus 92 fil. porto.

mărimea 50×65 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 6 cor., plus 92 fil. porto.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

== A apărut ==

Diletantul Român

Indigități și sfaturi cum să jucăm teatru

scrise în uzul societăților de diletanți, al reuniunilor de cântări cari dau reprezentațiuni teatrale, precum și al tuturor amatorilor jocului scenic

de

Iosif Velcean

învățător în Reșița.

CUPRINSUL.

1. Ce este teatrul?
 2. Alegerea pieselor teatrale.
 3. Regizarea pieselor teatrale.
 4. Inspecționarea pieselor.
 5. Suflorul.
 6. Decopierea rolurilor.
 7. Memorizarea.
 8. Repetițiile.
 9. Artă interpretării.
 10. Bunul simț pe scenă.
 11. Mișcarea și gesturile pe scenă.
 12. Mimiă și gesturi.
 13. Fardarea.
 14. Deghizarea.
 15. Aplicarea barbei și a mustațelor.
 16. Costumarea.
 17. Reprezențațiunea.
 18. Recenziunile teatrale.
 19. Regulament de conduită.
 20. Dispozițiuni contra focului.
 21. Descrierea scenei.
- Apendice.

Cartea cuprinde **144** pag. Mărimea 8° mic.

== Cartea e înzestrată cu 56 chipuri. ==

Prețul broșat 1 cor. Legat în pânză cor. 1.60. Portoul postal 10 fil.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

Comercianți!

Cari voesc să servească cumpărătorilor cu un calendar frumos, bun și ieftin, ceară în comisiune,

CALENDARUL**„POPORULUI ROMÂN“**

dela Administrația „Poporul Român“ Budapesta, VII., István-ut 11.

Prețul 40 fileri.

Se estinde pe 208 pagini cu 100 chipuri

Comercianții primesc 25% rabat.

O colecție:**10 cărți ilustrate**

de CRĂCIUN, modele mai nouă, foarte frumoase, numai

I coroană 20 fileri.

Zece ilustrate de ANUL

NOU tot cu acest preț.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11

Banca Națională a României.**SITUAȚIUNI SUMARĂ.**

1906		1907	
9 Decemvrie	A C T I V	1 Decemvrie	8 Decemvrie
118 700 037	83 870 037 Reserva metalică ar	137 407 190	137 019 399
691 416	34 830 000 „ Trate Aur		
93 591 116	Argint și diverse monete	733 791	817 908
31 049 284	Portofoliu Român și Străin	89 975 287	88 056 811
11 999 979	*) Impr. contra ef. pub.	13 163 900	
14 720 335	„ „ „ „ în contcuret	17 909 196	
2 899 824	Fonduri publice	11 999 861	11 999 861
5 823 652	Efectele fondului de rezervă	15 717 546	15 717 546
607 255	„ „ de amortizarea imb. și material	3 248 621	3 248 621
807 892	Imobili	5 928 044	5 928 324
90 161 025	Mobilier și Mașini de Imprimerie	640 749	640 814
22 588 541	Cheltueli de Administrațiune	797 676	804 287
393 640 356	Depozite libere	104 554 654	104 907 674
	Compturi curente	6 535 589	3 194 849
	Compturi de valori	27 267 559	29 097 157
		437 596 566	432 505 347
	P A S I V		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
21 628 098	Fond de rezervă	23 329 895	23 329 895
3 275 468	Fondul amortisării imobilelor și material	3 534 606	3 534 606
260 315 880	Bilete de Bancă în circulațiune	289 996 400	284 448 110
1 646 498	Profituri și perderi	2 077 070	2 077 070
1 784 200	Dobânzi și beneficii diverse	2 103 941	2 207 992
90 161 025	Depozite de retras	104 554 654	104 907 674
2 829 187	Conturi Curente		
393 640 356		437 596 566	432 505 347

Scomptul 8‰.

*) Dobânda 8 1/2‰.

Cumpărați Calendarul Poporului Român pe 1908.

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se estinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Cuprinsul Căendarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabla cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrișori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și taxe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte interesant și folositor pentru oameni dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor trei fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămii soției (poezie). 12. Isus și paserile. 13. Blăstămii de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrajitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Români. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătorii? 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciudățeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Pucele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfabetii. 28. Emigrarea. 29. Răscoala țărănească. 20. Cojocarii Sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Ră-

vașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 36. Ce e românesc în Budapesta? 35. Razele Röntgen. 36. Baia de carbuni. 37. Sfaturi economice. 38. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichsrath) din Viena. — Deputații români din parlamentul austriac. — Dr. Vasile Lucaciu. — Vichentie Babeșiu. — Deputații țărani din parlamentul austriac. — Casele fundațiunii Gozsdu din Budapesta. — Capela gr.-or. română din Budapesta. — Conducătorii comunității bisericesti gr.-or. rom. din Budapesta. — Redactorii ziarului „Lupta“ și „Poporul Român“. — Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. — Personalul tipografiei „Poporul Român“. — Sala de zefărie a tipogr. „Poporul Român“. — Departamentul mașinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român“. — Boboteaza în București. — Biserica țărului Alexandru II din St.-Petersburg. — „Vatra luminoasă“ din București. — Palatul regal din Buda. — Sala mică de dans. — Odaia de durmit a regelui și alte multe chipuri

100 la număr.

Invăitoarea Calendarului și de astă dată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto postal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adică 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portpostal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la

„Poporul Român“ Budapesta, VII., István-ut 11.

Dar de Crăciun pentru copii

Biblioteca copiilor, volum cu povești, foarte luxos ilustrate.

Au apărut până acum :		De toate pentru copilașii noștri, ilustrat, cartonat	
Robinson Crusoe	Lei 1:50	Robinson după Foë, bogat ilustrat, traducere de R. Rosetti, cartonat	Lei 3:—
Fetița cu bonetul roșiu	1:50	Idem fără ilustrație, cartonat	1:50
Basme alese	1:50	Din Una mie și una nopti cartonat	3:—
Din lumea copiilor	1:50	Copiii la țară, o poveste veselă, Un volum mare, foarte bogat ilustrat (nou), cartonat	3:—
Jucăriile lui Titi și ale Mimi	1:50	Florini Al.: Povești populare, cartonat	2:—
Bunădimineața lui Moș Ajun	1:50	Iosif Sf.: A fost odată, cartonat	1:50
Animalele domestice, cu ilustrațiuni și versuri, foile gros cartonate indestructibile	2:—	Snara: Corbul cu pene de aur, povești, ilustrat, cartonat	2:50
ABC, Invățăm să citim (nou)	1:50	Speranția Th.: Pentru toți copiii, frumos ilustrat, cartonat	2:50
Invață să socotești, dacă vrei să nu greșești. Carte cu ilustrațiuni instructive de calcul, cartonat	2:50		
Povestea celor doi sbârliți, cartonat	1:50		
A fost odată...! Povești alese. Un volum mare cu ilustrații (nou), cartonat	2:50		

Biblioteca copiilor (ediția „Luceafărului“ Sibiiu):

Volumul. I.	Cor. 1:60
„ II.	1:60
„ III.	2:—

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.